

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z języka polskiego w szkole podstawowej klasy IV i VII

Wymagania edukacyjne klasa IV – nowa podstawa 2017

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego

Uczeń:

- sprawnie, bezbłędnie ze zrozumieniem czyta teksty głośno (pamiętając o odpowiedniej artykulacji, intonacji, tempie) i cicho,
- odczytuje teksty z podziałem na role,
- uważnie słucha wypowiedzi różnego typu, a stopień ich zrozumienia sygnalizuje werbalnie lub niewerbalnie,
- poprawnie rozpoznaje różne emocje nadawcy wyrażone głosem, intonacją mimiką, gestykulacją,
- samodzielnie, bezbłędnie określa temat i główną myśl czytanego lub słyszanego tekstu,
- rozumie pojęcie komunikacji, nadawcy i odbiorcy,
- samodzielnie identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- rozumie intencję nadawcy i potrafi się do niej dostosować,
- samodzielnie wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio,
- poprawnie wskazuje i dostrzega relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity),
- rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- bezbłędnie odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych,
- samodzielnie i poprawnie rozpoznaje formy gatunkowe (zaproszenie, przepis, instrukcja, notatka do kroniki),
- poprawnie i wyczerpująco odpowiada na pytania zadane do omawianych tekstów,
- wyciąga oryginalne wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście, poprawnie rozpoznaje prawdę i fałsz,
- nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- wyczerpująco wypowiada się na temat utworu,
- poddaje interesującej refleksji działania bohaterów,
- wyraża swój stosunek do postaci,
- potrafi nazwać autora tekstu kultury (np. pisarz, malarz, poeta),
- rozumie swoistość tworzywa literatury, teatru,
- w opisie tekstu kultury poprawnie posługuje się poznaną terminologią,
- poprawnie wskazuje wszystkie elementy świata przedstawionego w poznanych tekstach kultury,
- poprawnie wskazuje narratora i bohaterów w tekście epickim,
- identyfikuje wiersz,
- rozpoznaje w tekście rym,
- rozpoznaje w tekście epitet, przenośnię i objaśnia ich rolę,
- odróżnia postać autora od osoby mówiącej w wierszu,
- wymienia cechy baśni,
- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych,
- rozpoznaje przysłowia,
- samodzielnie rozpoznaje poszczególne części utworu dramatycznego,
- samodzielnie i poprawnie wyodrębnia elementy widowiska teatralnego,
- rozumie specyfikę komiksu,

- samodzielnie określa funkcję tekstu kultury (informacyjna, ekspresywna, perswazyjna),
- trafnie formułuje przesłanie baśni,
- odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym,
- z niewielką pomocą nauczyciela lub samodzielnie odczytuje wartości wpisane w tekst kultury,
- na podstawie poznanych tekstów kultury buduje świat wartości, takich jak: miłość, przyjaźń, rodzina, dobroć, szlachetność, pracowitość, uczciwość, a także uczy się odróżniać dobro od zła.

W zakresie kształcenia językowego

Uczeń:

- bezbłędnie rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, spójnik, przyimek), wskazuje różnice między nimi.
- poprawnie rozpoznaje podstawowe kategorie fleksyjne (czas, osoba, liczba, rodzaj, przypadek) i rozumie ich funkcje w wypowiedzi,
- wypowiada się, realizując zamierzony cel wypowiedzi (opisuje, przeprasza, prosi, zachęca),
- samodzielnie formułuje celowe pytania do tekstu,
- rzeczowo odpowiada na zadane pytania,
- stara się posługiwać zwrotami grzecznościowymi adekwatnymi do sytuacji komunikacyjnej, rozumiejąc relacje między nadawcą i odbiorcą,
- opowiada przeczytany tekst, opisuje wrażenia, z odpowiednią intonacją przekazuje intencję tekstu,
- poprawnie rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzeniach (orzeczenie, podmiot, grupa podmiotu, grupa orzeczenia),
- poprawnie i samodzielnie rozpoznaje zdania pojedyncze i złożone, pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, równoważniki zdań i rozumie ich funkcje,
- bezbłędnie rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- trafnie rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, mimika, postawa ciała).
- rozróżnia i poprawnie zapisuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- poprawnie, samodzielnie łączy zdania pojedyncze w złożone, przekształca złożone w pojedyncze,
- poprawnie przekształca zdania w równoważniki zdań i odwrotnie,
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (czasownik, rzeczownik, przymiotnik),
- samodzielnie redaguje plan wydarzeń z wykorzystaniem zdań i równoważników zdań,
- pisze poprawnie pod względem ortograficznym, wykorzystując podstawowe reguły zapisu (u-ó, rz-ż, h-ch) oraz wiedzę o: -wymianie głosek w wyrazach pokrewnych i tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych, -pisowni głosek nosowych w końcówkach fleksyjnych, -sposobie pisania nazw własnych i pospolitych,- w zapisie nie z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami, -zapisie dat oraz jednostek miar i wag,
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych:- kropki, wykrzyknika, znaku zapytania w zakończeniach wypowiedzeń, -myślnika w zapisie dialogu, przy dzieleniu wyrazów przy przenoszeniu do następnej linii,

- w mowie i piśmie poprawnie posługuje się słownictwem związanym z omawianymi na lekcjach kręgami tematycznymi.

W zakresie tworzenia wypowiedzi.

Uczeń;

- samodzielnie buduje poprawne znaczeniowo i gramatycznie wypowiedzenia,
- konstruuje dłuższe wypowiedzi zgodne z tematem,
- wypowiada się w sposób rozbudowany na tematy poruszane na lekcjach, związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami,
- samodzielnie konstruuje wyczerpujące wypowiedzi zgodne z podanym tematem,
- interesująco wypowiada się na tematy poruszane na lekcjach, związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury,
- wypowiada się, realizując zamierzony cel wypowiedzi (opisuje, przeprasza, prosi, zachęca),
- samodzielnie formułuje celowe pytania do tekstu,
- rzeczowo i wyczerpująco odpowiada na zadane pytania,
- stara się posługiwać zwrotami grzecznościowymi adekwatnymi do sytuacji komunikacyjnej, rozumiejąc relacje między nadawcą i odbiorcą,
- opowiada o wydarzeniach, rozumiejąc istotę ciągu przyczynowo-skutkowego,
- uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, mówi na temat,
- wyraża własne zdanie i uzasadnia je,
- mówi i czyta wyraźnie, wprowadza pauzę,
- recytuje z pamięci krótkie teksty poetyckie, podejmując próbę ich głosowej interpretacji,
- uczy się roli i wygłasza kwestie w przedstawieniu klasowym,
- samodzielnie formułuje oryginalne i wyczerpujące wypowiedzi zgodne z tematem w następujących formach: opis postaci, opis miejsca, opis przedmiotu, dialog, przepis, pocztówka, list prywatny, zaproszenie, opowiadanie odtwórcze i twórcze, opowiadanie z dialogiem, kartka z dziennika, instrukcja, plan ogólny,
- zna i stosuje poprawną kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy pisemnej,
- w zapisie poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- poprawnie dzieli tekst na akapity,
- dba o estetykę zapisu,
- sporządza ramowy plan odtwórczy wypowiedzi.

W zakresie samokształcenia

Uczeń:

- zna różne źródła informacji,
- posługuje się różnymi źródłami informacji według wskazówek nauczyciela,
- samodzielnie wyszukuje informacje w różnych typach słowników: języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, wyrazów obcych, ortograficznym,
- wyszukuje znaczenia przysłów, aforyzmów oraz popularnych związków frazeologicznych.

Wymagania edukacyjne klasa VII – nowa podstawa 2017

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego

Uczeń:

- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu, porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- dostrzega różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa,
- rozróżnia rodzaje i gatunki literackie (w tym pamiętnik, komedię, fraszkę, sonet, pieśń, tren, balladę, epopeję, tragedię),
- rozpoznaje w utworze środki stylistyczne (neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokacja, symbol, alegoria) i określa ich funkcje,
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie (reportaż, wywiad, artykuł, felieton) i określa ich podstawowe cechy,
- rozpoznaje w utworach rodzaje komizmu i określa ich funkcje,
- rozpoznaje w tekście ironię i określa jej funkcję,
- określa problematykę egzystencjalną w tekście i poddaje ją refleksji,
- uwzględnia w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty,
- wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze,
- określa wartości etyczne i estetyczne w tekstach kultury,
- recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem,
- interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia),
- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

W zakresie kształcenia językowego

Uczeń:

- zna mechanizm uproszczeń i upodobnień fonetycznych, zaniku dźwięczności w wygłosie i rozumie ich znaczenie dla wymowy i pisowni,
- w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaje formantów i wskazuje ich funkcje w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozróżnia realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu; rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń,
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy,
- rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie,
- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone,
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,
- rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu,
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu, wyrazy rodzime i zapożyczone,
- zna typy skrótów i skrótowców – określa ich funkcje w tekście,
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa poprawnie ich form gramatycznych,
- rozumie znaczenie homonimów,

- wyróżnia środowiskowe i regionalne odmiany języka,
- rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu, rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje podstawowe style funkcjonalne,
- zna zasady grzeczności językowej i stosuje ją w wypowiedziach,
- rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich,
- rozumie, na czym polega błąd językowy,
- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne, wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,
- zna i stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

W zakresie tworzenia wypowiedzi

Uczeń:

- tworzy wypowiedź, zachowując zasady kompozycji, budowy akapitu jako spójnej całości myślowej oraz spójności językowej między akapitami,
- redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę,
- wykorzystuje znajomość tezy i hipotezy oraz argumentów przy redagowaniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych,
- odróżnia przykład od argumentu,
- przeprowadza wnioskowanie jako element wywodu argumentacyjnego,
- rzeczowo uzasadnia własne zdanie w dyskusji,
- rozpoznaje w wypowiedziach środki perswazji i manipulacji oraz określa ich funkcje,
- zna i stosuje zasady etyki wypowiedzi,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad,
- wykonuje przekształcenia na tekście cudzym: skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje, formułuje pytania do tekstu,
- dokonuje interpretacji głosowej tekstów.

W zakresie samokształcenia

Uczeń:

- korzysta z informacji, respektując prawa autorskie,
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu,
- realizuje projekty edukacyjne,
- przygotowuje prezentacje, wykorzystując technologie multimedialne,
- samodzielnie prezentuje wyniki swojej pracy,
- systematycznie się uczy,
- pogłębia wiedzę przedmiotową poprzez udział w wykładach, konkursach
- potrafi formułować opinie i rozwija umiejętność krytycznego myślenia.

Kryteria ocen:

Ocena celująca

Uczeń :

- opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- pojęcia spoza podstawy: chronologia, zdrobnienia i zgrubienia, wyrazy neutralne
- definicje pojęć z podstawy: osoba mówiąca (podmiot liryczny), bohater, epitet, wers, porównanie
- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych,
- z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,

- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe.

Ocena dobra

Uczeń:

- w większości opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie rozwiązuje zadania o niewielkim lub średnim stopniu trudności, a z pomocą nauczyciela – trudne,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- bierze czynny udział w lekcji,
- wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- częściowo opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie wykonuje tylko zadania łatwe; trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- opanował w niewielkim stopniu umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- większość zadań, nawet bardzo łatwych, wykonuje jedynie przy pomocy nauczyciela,
- czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,
- często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby.

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie opanował nawet podstawowych wiadomości, ma bardzo duże braki w wiedzy i umiejętnościach z zakresu podstawy programowej,
- ma kłopoty z techniką czytania,
- nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela,
- wykazuje się niechęcią do nauki,
- zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
- nie angażuje się w pracę grupy.